

Główne zasady realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)
(przesłane przy piśmie Ministra Grzegorza Pudy z dnia 4.05.2022 r.)

1. Odpowiedzialność ministrów jako IOR i IOI:

Ministrowie pełniący rolę instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji (IOI) oraz instytucji odpowiedzialnej za realizację reformy (IOR) **ponoszą pełną odpowiedzialność za realizację reform i inwestycji, zgodnie z ustalonymi z Komisją Europejską terminami, zakresem i wymogami.**

Realizacja reform i inwestycji powinna uwzględniać zasadę partnerstwa. W przypadku reform oznacza to konieczność włączania partnerów społecznych, gospodarczych oraz organizacji pozarządowych w proces legislacyjny. Natomiast w przypadku inwestycji należy angażować, o ile to zasadne, partnerów, w tym władze regionalne, lokalne i miejskie na etapie przygotowania i wdrażania inwestycji.

Minister kierujący działem administracji rządowej, któremu zostało powierzone zadanie realizacji inwestycji odpowiada za określenie szczegółowych zasad jej realizacji oraz przygotowanie otoczenia formalno-prawnego, w tym m.in.:

- przygotowanie dokumentacji związanej z realizacją inwestycji (np. regulaminy konkursów, wzory wniosków o dofinansowanie, wzory umów o objęcie wsparciem),
- określenie szczegółowych kryteriów wyboru przedsięwzięć,
- określenie wydatków kwalifikowalnych (ewentualni przygotowanie wytycznych w tym zakresie),
- zabezpieczanie umów, badanie racjonalności kosztów, ocenę sytuacji finansowej realizującego przedsięwzięcie,
- określenie zasad przyznawania pożyczki (przy uwzględnieniu warunków spłaty pożyczki KE przez PL wynikających z projektu umowy pożyczki, tj. 10 lat karencji spłaty pożyczki i maksymalnie 30 lat na spłatę pożyczki),
- przygotowanie programów pomocy publicznej.

Niezbędnym elementem przygotowań do realizacji inwestycji jest też gotowość instytucjonalna IOI oraz wybranych przez IOI jednostek wspierających (JW.), na którą składają się m.in. przygotowane przez IOI i podpisane umowy i porozumienia regulujące współpracę z JW., z Polskim Funduszem Rozwoju (PFR) czy instytucjami wdrażającymi inwestycje pożyczkowe, a także wewnętrzne procedury w IOI i JW zapewniające m.in. odpowiednią ścieżkę audytu. Na etapie wdrażania inwestycji to IOI będzie kontrolować prawidłowość realizacji inwestycji, w tym ponoszonych wydatków oraz na bieżąco monitorować postępy finansowo-rzeczowe inwestycji oraz osiągnięcie wskaźników.

Kluczową rolą MFIPR jako Instytucji Koordynującej KPO (IK KPO) będzie natomiast monitorowanie realizacji KPO, głównie pod kątem osiągania kamieni milowych i wskaźników i wydawanie na tej podstawie ewentualnych zaleceń oraz potwierdzanie lub nie zasadności wypłat instytucjom odpowiedzialnym za realizację inwestycji. Ponadto IK KPO będzie m.in. sprawozdawać KE z realizacji KPO w ramach cyklicznych raportów i przeglądów oraz wnioskować do KE o kolejne płatności. Czynności kontrolne IK KPO będą dotyczyły głównie weryfikacji wydatków w ramach kontroli krzyżowych dla wykluczenia podwójnego dofinansowania oraz osiągnięcia wskaźników i kamieni

milowych na podstawie dokumentacji przekazanej przez IOI i IOR przy wniosku o płatność potwierdzającym ich realizację.

2. Powiązanie reform i inwestycji:

Co do zasady, zaplanowane w KPO reformy są bezpośrednio powiązane z inwestycjami. Komisja Europejska będzie wypłacać refundacje za realizację kamieni milowych, nawet jeśli w KPO nie zostały przypisane budżety dla reform. Wypłacane przez KE refundacje za osiągnięcie kamieni milowych mają służyć bieżącemu finansowaniu inwestycji.

3. Wypłacanie refundacji przez KE:

KE wypłaca refundacje analizując dokumentację przekazaną przy wniosku o płatność potwierdzającą osiągnięcie kamieni milowych i wskaźników. KE co do zasady nie analizuje wydatków powiązanych z realizacją wskaźników wykazywanych we wniosku o płatność, gdyż kwota refundacji wynika z uzgodnionego ex ante kosztorysu inwestycji (tzw. costingu). Jeśli KE przy ocenie wniosku o płatność oceni, że dany kamień milowy lub wskaźnik zostały osiągnięte w niezadowalający sposób (m.in. niezgodny z ustalonym zakresem, zasadami wyboru przedsięwzięć, czy z naruszeniem zasady DNSH) wszczynana jest procedura skutkująca zawieszeniem, a docelowo potencjalnie umorzeniem części wkładu finansowego, o których mowa odpowiednio w art. 24 ust. 6 i ust. 8 rozporządzenia 2021/241.

Z tego względu negatywna ocena przez KE stopnia osiągnięcia danego kamienia milowego lub wskaźnika dokonywana na podstawie art. 24 ust 3 rozporządzenia 2021/241 lub nieterminowa realizacja kamienia milowego lub wskaźnika uniemożliwiająca ich wykazanie we wniosku o płatność do KE, który ich dotyczy może skutkować wstrzymaniem zaciągania kolejnych zobowiązań w ramach danej inwestycji (w przypadku nieosiągnięcia powiązanego wskaźnika) oraz inwestycji przypisanych do danej reformy (w przypadku nieosiągnięcia kamienia milowego). Finansowanie tych inwestycji powinno w takim przypadku dotyczyć jedynie realizacji już podjętych zobowiązań wobec ostatecznych odbiorców.

4. Finansowanie inwestycji:

Finansowanie inwestycji odbywać się będzie co do zasady na bieżąco, w miarę dostępności środków, o ile inwestycje będą realizowane zgodnie z harmonogramami ustalonymi na podstawie porozumienia, podobnie jak powiązane z inwestycjami reformy. Środki na finansowanie inwestycji będą pochodziły z kolejnych transz dotacji i pożyczki wypłacanych przez KE na podstawie wniosków o płatność niezależnie od tego, których reform i inwestycji dotyczył dany wniosek o płatność do KE.

W przypadku części pożyczkowej, zgodnie z art. 141 ust. 7 nowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wypłaty na rzecz ostatecznych odbiorców będą dokonywane wyłącznie do limitu wynikającego z przeliczenia kwoty pożyczki otrzymanej z Komisji Europejskiej. Instytucja Koordynująca KPO będzie w związku z tym regulować limit w ramach poszczególnych inwestycji na dokonywanie wypłat na rzecz ostatecznych odbiorców.

W przypadku części dotacyjnej, ze względu na dodatkowe „pomostowe” źródła finansowania w dyspozycji Polskiego Funduszu Rozwoju płatności na rzecz ostatecznych odbiorców oraz za wydatki IOI i JW na działania wykonywane bezpośrednio będą realizowane zgodnie z aktualizowanym na bieżąco planem finansowym rachunku PFR do obsługi środków przeznaczonych na finansowanie KPO.

5. Środki przeznaczone na finansowanie inwestycji:

Maksymalna wysokość środków przeznaczona na finansowanie danej inwestycji (lub jej części) określona jest w załączniku nr 2b do porozumienia o realizacji inwestycji w ramach KPO. Kwota ta wyrażona jest w PLN i stanowi maksymalną możliwą wartość zobowiązań zaciąganych przez IOI w ramach realizowanej inwestycji. IOI może dokonywać przesunięć środków w ramach inwestycji np. pomiędzy różne JW realizujące tę inwestycję, przy zapewnieniu realizacji wymaganej docelowej wartości wskaźnika, natomiast nie może zostać przekroczona maksymalna wysokość środków określona dla tej inwestycji w porozumieniu.

6. Realizacja wskaźników w ramach inwestycji:

IOI realizuje wskaźniki przypisane do poszczególnych inwestycji zgodnie z ich zakresem i wymogami ustalonymi z KE, z uwzględnieniem kosztorysu inwestycji (tzw. costing) i do 5 momentu osiągnięcia minimalnej wymaganej przez KE wartości docelowej wskaźnika, nie przekraczając przy tym maksymalnej wysokości środków przeznaczonych na realizację tej inwestycji. Jeżeli po osiągnięcia minimalnej wymaganej wartości docelowej wskaźnika występują oszczędności w ramach danej inwestycji, wówczas ewentualne dalsze finansowanie inwestycji wymaga uzgodnienia z IK KPO w oparciu o analizę dostępności środków na finansowanie KPO.